

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu

LPO.410.022.03.2020

Pan
Andrzej Piotrowski
Dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Krotoszynie
ul. Floriańska 10
63-700 Krotoszyn

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/042 „Wykonywanie zadań w zakresie interwencji kryzysowej przez powiaty”

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krotoszynie, ul. Floriańska 10 63-700 Krotoszyn (dalej: PCPR albo Centrum)
Kierownictwo jednostki kontrolowanej	Andrzej Piotrowski, Dyrektor Centrum, od 1 lutego 1999 r. (dalej: Dyrektor)
Zakres przedmiotowy	1. Dostępność pomocy w ramach interwencji kryzysowej. 2. Pomoc realizowana na rzecz osób i rodzin w ramach interwencji kryzysowej.
Okres objęty kontrolą	Lata 2018 - 2020 (do 13 listopada) ¹
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 2 w związku z art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu (dalej: NIK)
Kontroler	Jakub Łakomecki, inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/119/2020 z 15 września 2020 r.

(akta kontroli str. 1-2)

---

¹ Oraz zdarzenia wcześniejsze, które miały wpływ na kontrolowaną działalność. Dalej także: kontrolowany okres, badany okres, lata objęte kontrolą.

² Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie sposób zaprojektowania systemu pomocy, w ramach interwencji kryzysowej, a także pomoc udzieloną przez PCPR, w latach 2018 – 2020 (do 13 listopada), osobom i rodzinom w kryzysie.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Krotoszyńskim, uwzględniono zagadnienia dotyczące interwencji kryzysowej. Działania z tym związane zostały szczegółowo określone w Powiatowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2021. Organizacja pracy i wyposażenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej umożliwiały udzielanie natychmiastowej pomocy. Osobom w kryzysie zapewniono także pomoc w formie całodobowego schronienia w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie. Zatrudnienie specjalistów, a także środki na prowadzenie ww. placówek były wystarczające w stosunku do zakresu realizowanych zadań.

Badanie dokumentacji 30 osób, które w latach 2018 – 2020 (I półrocze) korzystały ze wsparcia PCPR wykazało, że udzielona im pomoc interwencyjna była adekwatna do potrzeb. Rzetelnie rozpoznano problemy tych osób i zrealizowano zaplanowane działania interwencyjne. Wszystkim osobom zapewniono pomoc specjalistyczną, a w szczególności natychmiastową pomoc psychologiczną. Monitorowano i analizowano skuteczność działań oferowanych osobom lub rodzinom będącym w stanie kryzysu.

OBSZAR

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Dostępność pomocy w ramach interwencji kryzysowej.

1. Rozpoznanie problemów społecznych występujących w powiecie.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Krotoszyńskim na lata 2013-2020 (dalej: Strategia) została przyjęta uchwałą Rady Powiatu Krotoszyńskiego (dalej: Rada Powiatu) z 25 października 2013 r. Strategia została opracowana przez wyznaczonych przez Dyrektora pracowników PCPR na podstawie Strategii Polityki Społecznej Województwa Wielkopolskiego na lata 2012 – 2020. Zostało to poprzedzone przeprowadzeniem konsultacji z przedstawicielami m.in.: instytucji polityki społecznej, służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych, a także z członkami komisji społecznych Rady Powiatu oraz komisji społecznych rad gmin z terenu powiatu krotoszyńskiego.

(akta kontroli str. 84-178)

Strategia uwzględniała zagadnienia dotyczące interwencji kryzysowej oraz zapewnienia wsparcia osobom znajdującym się w kryzysie związanym ze zjawiskiem przemocy, bezrobocia lub nadużywania alkoholu. Dokonano w niej analizy SWOT⁴ przedstawiającej szanse i zagrożenia oraz mocne i słabe strony dotyczące wymienionych obszarów⁵. Przedstawione w Strategii cele operacyjne

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną, jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Z ang. Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats.

⁵ Jako główne problemy wskazano: silne zakorzenienie zjawiska w obyczajowości, „nierozpoznawalność” zjawiska – nienazywanie go po imieniu nawet przez same ofiary, brak koordynacji działań poszczególnych służb, brak lokalnego spójnego systemu współpracy i przepływu informacji między podmiotami działającymi na rzecz rodzin zagrożonych przemocą, niedostateczną pomoc specjalistyczną (braki kadrowe, instytucjonalne), brak terapii rodzinnej oraz pogotowia rodzinnego, małą liczbę organizacji pozarządowych zajmujących się

i zadania lokalnej polityki społecznej dotyczyły m.in. budowania (wzmacniania) potencjału rozwojowego rodziny; wspierania rodziny i rodziców w ich funkcjach opiekuńczo-wychowawczych; modernizacji lub poszerzenia sieci instytucjonalnej w systemie poradnictwa prawnego i psychopedagogicznego dla dzieci i młodzieży oraz rodziny; profilaktyki, leczenia oraz zmniejszenia rozmiarów uzależnień; przeciwdziałania przemocy wobec dzieci i młodzieży. Strategia rekomendowała podjęcie działań (lub kontynuację już prowadzonych) polegających m.in. na: rozwijaniu i doskonaleniu systemu wsparcia i edukacji dla rodzin z uzależnieniami i przemocą, poprzez poszerzenie współpracy w zakresie funkcjonowania ośrodka interwencji kryzysowej; budowaniu i rozwijaniu systemu wsparcia i edukacji dla rodzin zagrożonych uzależnieniami i przemocą poprzez działanie punktów konsultacyjnych w zakresie uzależnień; prowadzeniu szkoleń przygotowujących do pracy w poradniach psychologiczno-pedagogicznych oraz placówkach opiekuńczo wychowawczych specjalistów zajmujących się kryzysami w rodzinie; rozwoju sieci placówek pomocy pedagogiczno-psychologicznej i terapeutycznej dla dzieci i młodzieży – ofiar przemocy domowej (emocjonalnej, fizycznej, seksualnej); rozwijaniu (wspieraniu) programów przeciwdziałania przemocy rówieśniczej i szkolnej w środowisku lokalnym; promocji (wspieraniu) działalności programu „Niebieska Linia” oraz uruchomieniu całodobowego ośrodka interwencji kryzysowej dla dzieci i rodzin – ofiar przemocy.

(akta kontroli str. 139-177)

Działania w zakresie interwencji kryzysowej zostały określone w Powiatowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2021⁶, w którego przygotowywaniu brali udział również pracownicy Centrum. Polegały one m.in. na:

- 1) diagnozie zjawiska przemocy w rodzinie na obszarze powiatu krotoszyńskiego,
- 2) prowadzeniu lokalnych kampanii społecznych, które obalają mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie, wskazują na ich społeczną szkodliwość, promują metody wychowawcze bez użycia przemocy oraz działania służące przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- 3) poszerzaniu oferty placówek wspierających i udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, w tym ośrodka wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, ośrodka interwencji kryzysowej oraz innych placówek świadczących specjalistyczną pomoc dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, w tym utworzeniu Ośrodka Terapii i Mediacji; upowszechnianiu informacji w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy, m.in.: medycznej, psychologicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej,
- 4) zapewnieniu osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w całodobowych ośrodkach wsparcia, w ośrodkach interwencji kryzysowej oraz w ośrodku terapii; tworzeniu i zwiększaniu zakresu działania oraz dostępności do lokalnych telefonów zaufania, interwencyjnych lub informacyjnych; zapewnianiu bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom,
- 5) ewidencjonowaniu podmiotów oraz organizacji pozarządowych, które realizują oferty dla osób stosujących przemoc w rodzinie, w szczególności programy korekcyjno-edukacyjne; przekazywaniu informacji na temat oferty pomocowej dla

---

wspieraniem ofiar przemocy, brak środków na szkolenia specjalistyczne. Wskazano też, że sytuacja prawna i socjalna sprawców często jest lepsza niż ich ofiar, skutki zjawiska są przez ofiary ponoszone latami, nawet po ustaniu przemocy a podejmowane działania są rozciągnięte w czasie, brakuje również kompleksowej pomocy udzielanej ofiarom przemocy oraz niskie są nakłady finansowe na przeciwdziałanie przemocy rodzinie.

⁶ Uchwałą Rady Powiatu nr XVI/99/16 z 29 stycznia 2016 r., dalej: Program.

osób stosujących przemoc w rodzinie Prezesowi Sądu Rejonowego w Krotoszynie, Prokuratorowi Rejonowemu w Krotoszynie, Komendantowi Powiatowemu Policji w Krotoszynie oraz ośrodkom pomocy społecznej powiatu krotoszyńskiego; aktywności i współdziałaniu oraz wymianie informacji pomiędzy służbami w zakresie monitoringu zachowań osób skazanych za stosowanie przemocy w rodzinie,

6) wdrożeniu systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i z osobami stosującymi przemoc, w formie m.in. superwizji, coachingu, grup wsparcia oraz szkoleń.

Jako realizatora tych działań wskazano PCPR, we współpracy z: mediami, instytucjami pomocowymi, organizacjami pozarządowymi, instytucjami samorządu terytorialnego oraz służbą zdrowia, pomocą społeczną i policją, a także z prokuraturą i sądami.

(akta kontroli str. 34-83)

Ze sprawozdań z realizacji Programu w latach 2018 i 2019⁷ wynikało, że w PCPR przeprowadzono 64 zajęcia w formie warsztatów, prelekcji oraz spotkań informacyjno-edukacyjnych adresowanych do uczniów, rodziców i nauczycieli⁸. Stworzono bazę danych osób, miejsc i instytucji, które udzielają pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w kryzysie⁹. Opracowano materiały promocyjne i informacyjne.

W zorganizowanych przez PCPR spotkaniach z rodzinami zastępczymi oraz szkoleniach dla tych rodzin, udział wzięło 360 uczestników¹⁰. Z kolei w warsztatach korekcyjnych dla sprawców przemocy udział wzięły 34 osoby¹¹. Specjaliści Centrum uczestniczyli w szkoleniach¹² z zakresu mediacji, dialogu, superwizjach dla psychologów, jedna osoba ukończyła kurs Studium Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie I stopnia, uzyskując dyplom Specjalisty w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie¹³, a jedna osoba pobiera naukę na studiach magisterskich z dziedziny psychologii społeczno – wychowawczej¹⁴. W 2019 roku jedna osoba ukończyła trzyletni kurs, uzyskując Certyfikat Terapeuty Somatic Experiencing Practitioner. W 2018 roku pracownicy PCPR uczestniczyli w II Kongresie Praw Obywatelskich¹⁵, natomiast w 2019 roku – m.in. w III Kongresie Praw Obywatelskich¹⁶, w konferencji naukowej „Współpraca i wsparcie w systemie pieczy zastępczej”. Ponadto, pracownicy Centrum przeprowadzali szkolenia dla służb, m.in. w Komendzie Powiatowej Policji w Krotoszynie, dotyczące procedury Niebieskiej Karty oraz pełnili rolę kuratorów procesowych przy sprawach karnych celem reprezentowania małoletnich dzieci.

(akta kontroli str. 187-190, 195-199, 209-213, 215-223, 287, 724-727, 762-764)

⁷ W 2020 roku zajęć nie przeprowadzano.

⁸ 28 spotkań w 2018 roku, 36 w 2019.

⁹ Baza danych dostępna jest pod adresem internetowym www.przemoc.info.pl oraz www.pcp.krotoszyn.pl.

¹⁰ W 2018 roku przeprowadzono ich dziewięć, a w 2019 roku - 11.

¹¹ Warsztaty były organizowane we współpracy z Urzędem Miejskim w Krotoszynie oraz Wielkopolskim Urzędem Wojewódzkim w Poznaniu, w 2018 roku przeprowadzono dwie edycje, w których udział wzięło 16 osób, w 2019 roku w jednej edycji udział wzięło 13 osób, natomiast w 2020 roku (I półrocze) w jednej edycji udział wzięło pięć osób.

¹² W 2018 roku cztery szkolenia, w 2019 – 15, dziewięć dla członków Zespołu Interwencji Kryzysowej oraz sześć dla Koordynatorów Działu Wsparcia Rodziny PCPR.

¹³ W 2018 roku, organizowany przez Instytut Psychologii Zdrowia w Warszawie.

¹⁴ Studia w Dolnośląskiej Szkole Wyższej we Wrocławiu.

¹⁵ Kongres odbył się w dniach 14-15 grudnia i został zorganizowany przez Rzecznika Praw Obywatelskich oraz Biuro Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka OBWE.

¹⁶ Organizowany w dniach 13 i 14 grudnia 2019 r.

2. Działalność ośrodka interwencji kryzysowej oraz specjalistycznego ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.

1) Zgodnie ze Statutem PCPR¹⁷, jest ono samodzielną jednostką organizacyjno-budżetową działającą w obszarze pomocy społecznej, podporządkowaną bezpośrednio Zarządowi Powiatu Krotoszyńskiego, wchodzącą w skład powiatowej administracji zespolonej. Zadania Centrum, obejmującego działalnością obszar powiatu krotoszyńskiego, zostały określone w Regulaminie organizacyjnym, przyjętym uchwałą Zarządu Powiatu Krotoszyńskiego z 14 marca 2017 r. Zakres tych zadań odpowiadał zadaniom własnym powiatu w zakresie pomocy społecznej, określonym w przepisach o pomocy społecznej¹⁸. Zgodnie z ww. regulaminem, do PCPR należało również wykonywanie m.in. zadań zleconych w ramach upoważnień ustawowych oraz zadań powierzonych na podstawie zawartych przez Powiat porozumień.

(akta kontroli str. 264-268)

W Centrum, w ramach jednego z jego działów, tj. Zespołu Interwencji Kryzysowej (dalej: ZIK) działały:

a) Ośrodek Interwencji Kryzysowej (dalej: Ośrodek albo OIK), funkcjonujący od poniedziałku do piątku w godzinach od 7.00 do 15.00, w którym udzielano pomocy w przypadku wystąpienia konfliktów rodzinnych, przemocy domowej, agresji, przemocy seksualnej, wykorzystywania seksualnego dzieci, bezrobocia i niewydolności wychowawczych. Zapewniano także pomoc psychologiczną, socjalną (praca socjalna) prawną, psychoterapię oraz prowadzono grupy wsparcia.

b) Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Zdunach (dalej: SOW), prowadzony przez PCPR jako zadanie zlecone przez administrację rządową, wchodzący razem z OIK w skład ZIK, zarządzany przez Kierownika ZIK i nadzorowany przez Dyrektora. SOW był jednostką całodobowego pobytu o zasięgu ogólnopolskim przeznaczoną dla ofiar przemocy w rodzinie, które nie mogły przebywać w swoim środowisku rodzinnym. W SOW, dysponującym 15 miejscami noclegowymi. Za pośrednictwem specjalistów z ZIK zapewniano usługi psychologiczne, prawne, terapeutyczne, pedagogiczne, socjalne, medyczne oraz bezpieczne schronienie dostępne przez całą dobę dla osób i rodzin będących ofiarami przemocy. Pobyt osób (ofiarami przemocy) w SOW był monitorowany przez członków ZIK. Z miejsc noclegowych oraz pomocy w SOW korzystały również osoby, które zwróciły się o pomoc do OIK.

(akta kontroli str. 12-13, 16, 20, 25-27, 224, 231-233, 257-258)

Do zadań ZIK, zgodnie z treścią regulaminu organizacyjnego PCPR, należało m.in. świadczenie usług w zakresie interwencyjnym poprzez:

- ochronę osób doznających przemocy przed osobą stosującą przemoc,
- udzielenie natychmiastowej pomocy specjalistycznej, tj.: psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, socjalno-bytowej, wsparcia emocjonalnego,
- rozpoznanie sytuacji osoby doznającej przemocy w rodzinie i opracowanie planu pomocy,
- wspieranie w przezwyciężeniu sytuacji kryzysowej związanej z wystąpieniem przemocy w rodzinie,
- prowadzenie interwencji w miejscu zamieszkania osoby doznającej przemocy,
- obsługa całodobowego dyżuru telefonicznego,

¹⁷ Uchwała Rady Powiatu nr XLII/286/06 z 25 sierpnia 2006 r.

¹⁸ Art. 19 i 20 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1896).

- zapewnienie schronienia osobom doznającym przemocy w rodzinie poprzez umieszczenie w SOW,
- udział pracowników w miejsko-gminnych zespołach interdyscyplinarnych.

(akta kontroli str. 25-27)

Dyrektor wyjaśnił m.in., że w przypadku potrzeb wykraczających poza liczbę posiadanych miejsc w SOW, pracownicy ZIK ustalają inne podmioty posiadające możliwość natychmiastowego przyjęcia. Powyższa procedura nie została uregulowana w przepisach wewnętrznych.

(akta kontroli str. 708)

Z dokumentacji 15 osób, którym udzielono schronienia, wynikało, że do SOW przyjęto osoby, które zgłosiły się osobiście po pomoc do OIK lub zostały tam skierowane przez funkcjonariuszy policji albo pracowników ośrodków pomocy społecznej, ośrodków interwencji kryzysowej oraz powiatowych centrów pomocy rodzinie.

(akta kontroli str. 592-651)

W latach 2018-2020 (I półrocze) nie wystąpiły przypadki, nieudzielenia wsparcia mieszkańcowi powiatu krotoszyńskiego z powodu zajęcia miejsc całodobowych przez osoby spoza powiatu.

(akta kontroli str. 723)

2) Członkowie ZIK obsługiwali całodobowy telefon interwencyjny, którego numer dostępny był na stronie internetowej PCPR oraz na stronie www.interwencjakryzysowa.pl. Interwentem pełniącym dyżury telefoniczne był specjalista w dziedzinie psychologii lub członek ZIK pełniący dyżur w SOW, który w razie konieczności powiadamiał telefonicznie konsultanta OIK, pełniącego w danym dniu dyżur. Powyższe działania wynikały z przyjętych dla Ośrodka procedur postępowania m.in. dla całodobowego telefonu alarmowego¹⁹.

(akta kontroli str. 232-233)

Zgodnie z obowiązującymi w OIK procedurami, w przypadku konieczności natychmiastowych działań powiadamiano telefonicznie drugą osobę pełniącą dyżur przy telefonie alarmowym, przekazywano uzyskane telefonicznie informacje, a także konsultowano i wspólnie podejmowano decyzję dotyczącą planowanej interwencji. Informacja o sposobie działania była dostępna na stronie internetowej PCPR w zakładce „Procedury”, natomiast harmonogramu dyżurów specjalistów nie zamieszczono na stronie internetowej placówki.

NIK wskazuje, że zamieszczenie ww. harmonogramu na stronie internetowej placówki mogłoby ułatwić osobom potrzebującym pomocy skontaktowanie się z określonym specjalistą.

(akta kontroli str. 224, 231-234)

W ewidencji prowadzonej w PCPR zarejestrowano, w okresie od 1 stycznia 2018 r. do 30 czerwca 2020 r., 99 połączeń z telefonem interwencyjnym, z tego 33 w 2018 r., 48 w 2019 r. i 18 w I półroczu 2020 r.

(akta kontroli str. 292, 773-803)

Z przeprowadzonych interwencyjnych rozmów telefonicznych sporządzone zostały karty informacyjne podpisane przez specjalistę oraz notatki służbowe z przebiegu

---

¹⁹ Zarządzenie Dyrektora nr 14/2009 z 13 listopada 2009 r. w sprawie wprowadzenia procedur zespołu interwencji kryzysowej.

rozmowy. Zawierały one również informacje o prowadzonym postępowaniu, w postaci np. kopii sporządzonych pism do urzędów i instytucji oraz o zawiadomieniu właściwych podmiotów albo organów. Rodzaj dokumentacji powstającej na skutek rozmów telefonicznych²⁰ wynikał z ww. zarządzenia Dyrektora określającego procedury postępowania w ZIK m.in dla telefonu alarmowego.

(akta kontroli str. 232-234)

Badaniem objęto dokumentację 25 osób, które w latach 2018 – 2020 (I półrocze) telefonicznie zwracały się o pomoc interwencyjną, w tym dokumentację sześciu osób²¹, które w rozmowie telefonicznej informowały o myślach samobójczych lub już o zamiarze targnięcia się na własne życie.

W wyniku przeprowadzonego badania ustalono, że:

- ze wszystkich rozmów interwencyjnych sporządzone zostały notatki służbowe ujęte w zeszycie telefonu interwencyjnego oraz informacje e-mailowe przesłane Kierownikowi ZIK.

(akta kontroli str. 586-591, 773-803)

- powodami zgłoszeń telefonicznych były m.in.: w dziewięciu przypadkach - przemoc fizyczna lub psychiczna stosowana przez członków rodziny lub partnerów, w pięciu przypadkach - myśli samobójcze lub deklaracja podjęcia próby samobójczej, w czterech przypadkach - prośby o interwencję w stosunku do osób opiekujących się dziećmi w niewłaściwy sposób np. opieka pod wpływem alkoholu, zaniedbywanie dzieci, w trzech przypadkach - pomoc psychologiczna dziecku, udzielenie porad psychologa z powodu zbyt dużego popędu seksualnego oraz udzielenie schronienia w sytuacji nagłej spowodowanej pożarem mieszkania, w dwóch przypadkach - podejrzenia przestępstw seksualnych wobec dzieci.

(akta kontroli str. 586-591, 773-803)

- interwent zapewnił dzwoniącemu poradę oraz wsparcie psychologiczne (pytania o stan zdrowia dzwoniącego oraz o jego bezpieczeństwo), proponował wizytę w OIK w celu rozmowy i dokładniejszego przedstawiania sprawy, pomoc prawną i socjalną z umówieniem spotkania ze specjalistami Ośrodka, informował o innych instytucjach, które mogą udzielić pomocy w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej, przekazując do nich numery telefonów oraz dane o godzinach ich funkcjonowania.

(akta kontroli str. 586-591, 773-803)

- sześć osób, spośród 25, których dokumentację objęto badaniem, nie nawiązało ponownego kontaktu lub zerwało już nawiązaną współpracę. W OIK prowadzony był monitoring zachowań oraz podejmowanych działań pozostałych osób, na podstawie informacji uzyskanych od: ustanowionych asystentów rodziny, pracowników socjalnych, pracowników domów pomocy społecznej oraz od członków rodzin osób którym udzielono wsparcia, a także od nich samych. Wszystkim sześciu osobom, które dzwoniąc deklarowały myśli samobójcze, udzielono wsparcia psychologicznego, interwent prowadzący rozmowę rozładowywał sytuację, a osoby dzwoniące kończąc rozmowę informowały, że nie zamierzają zrealizować tych zamiarów, co obrazują następujące przykłady:

---

²⁰ Notatki służbowe, wpisy w zeszycie telefonu alarmowego, wiadomości e-mail do kierownika ZIS.

²¹ Osoby te wykonały osiem połączeń z telefonem alarmowym, podczas których informowały o myślach samobójczych.

- nr sprawy 8/2018: zgłoszenie 30 marca 2018 r. próby samobójczej partnera znajdującego się pod wpływem alkoholu. Interwent poinformował o konieczności zawiadomienia pogotowia ratunkowego i policji. Osoba dzwoniąca zgłosiła się z partnerem do OIK, gdzie została mu udzielona pomoc psychologiczna.
- nr sprawy 45/2019: zgłoszenie 14 października 2019 r., osoba mająca myśli samobójcze znajdująca pod opieką psychologa i psychiatry, wcześniej skierowana do szpitala na oddział psychiatrii. Interwent poradził aby osoba zgłosiła się na pogotowie i aby towarzyszył jej ktoś z rodziny, przekazał również numer alarmowy. Z informacji przekazanej od członków rodziny wynika, że kobieta udała się na SOR i została przyjęta do szpitala.
- nr sprawy 10/2020: zgłoszenie 1 maja 2020 r., osoba lecząca się psychiatrycznie (depresja, stany lekowe, nerwica) zadzwoniła informując, że ma myśli samobójcze. Interwent udzielił wsparcia psychologicznego, rozładował napięcie. Osoba zadeklarowała, że nie zrealizuje swoich zamiarów, podczas ponownego kontaktu telefonicznego dwa dni później osoba poinformowała, iż czuje się lepiej.

Pracownicy OIK posiadali wiedzę o przypadkach podjęcia leczenia w szpitalu lub u lekarza psychiatry (pięć przypadków).

(akta kontroli str. 586-591, 773-803)

- w dokumentacji ośmiu przeprowadzonych rozmów brak było danych o miejscu zamieszkania, gdyż dzwoniący chcąc zachować anonimowość, nie informowali o tym dyżurujących pracowników. Wszystkim takim osobom udzielano pomocy psychologicznej oraz informowano o możliwości uzyskania dalszej pomocy,

(akta kontroli str. 773-803)

3) W wyniku dokonanych oględzin pomieszczeń SOW²² ustalono, że OIK dysponował zasobami produktów codziennego użytku, takimi jak: odzież (zarówno dla osób dorosłych jak i dla dzieci), środki czystości, żywność (napoje, suchy prowiant), a także artykułami piśmienniczymi i zabawkami dla dzieci. Ww. produkty były przechowywane w magazynie znajdującym się w SOW i udostępniane osobom potrzebującym. Pracownik socjalny OIK wskazał, że artykuły spożywcze przekazywane są nieodpłatnie przez lokalny sklep, środki higieny osobistej oraz środki czystości zakupywane są ze środków finansowych Ośrodka, a odzież pochodzi z przeprowadzonych zbiórek.

(akta kontroli str. 564-584, 823)

4) Całodobową możliwość udzielenia natychmiastowej pomocy zapewniał w OIK pracownik pełniący dyżur w ramach telefonu interwencyjnego. Zasady wszczęcia działań w razie zgłoszenia sytuacji kryzysowej zostały uregulowane w zarządzeniu Dyrektora nr 14/2009 z 13 listopada 2009 r. w sprawie wprowadzenia procedur zespołu interwencji kryzysowej, stosowane zarówno w OIK jak i w SOW. W procedurach tych określono zasady:

- działania ZIK w sytuacji kryzysowej,
- udzielania schronienia ofiarom „przemocy gorącej²³”,
- funkcjonowania telefonu alarmowego (całodobowego),
- postępowania w przypadku sytuacji suicydalnej,

²² W dniu 24 września 2020 r.

²³ Zgodnie z definicją zamieszczoną na stronie internetowej Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przemoc gorąca to gwałtowny wybuch tłumionych uczuć złości, frustracji, wściekłości, powodujący agresywne zachowania.

- funkcjonowania programu w zakresie programu korekcyjno-naprawczego ze sprawcą przemocy,
- postępowania w przypadku uruchomienia alarmu zabezpieczającego obiekt OIK,
- dotyczące korzystania z „Niebieskiego pokoju”,
- stosowane w przypadku zagrożenia zdrowia lub życia dziecka,
- udzielania pomocy cudzoziemskim ofiarom handlu ludźmi,
- postępowania w stosunku do osoby stosującej przemoc,
- obowiązujące w SOW w przypadku przyjęcia klienta do ośrodka oraz w zakresie jego odwiedzin,
- pobytu osoby stosującej przemoc na terenie ośrodka,
- dotyczące diagnozy dzieci przebywających w ośrodku,
- „prowadzenia” klienta przez pracowników ośrodka,
- monitoringu klienta po opuszczeniu ośrodka,
- bezpieczeństwa na wypadek pożaru
- dotyczące sytuacji nadzwyczajnych wymagających przejęcia opieki przez pracowników SOW nad dzieckiem klientki zamieszkującej ośrodek.

Niezależnie od pory dnia i nocy pracownik miał powiadamiać o konieczności interwencji kierownika ZIK-u, zaś w przypadku jego nieobecności innego upoważnionego pracownika. W przypadku otrzymania zawiadomienia osobistego lub telefonicznego (ośrodki pomocy społecznej, policja, kuratorzy sądowi, służba zdrowia, prokuratura i in.) pracownik ZIK-u przyjmujący zgłoszenie miał podjąć działania diagnozujące sytuację rodzinną i społeczną według następujących procedur:

- przeprowadzić wywiad, zbierać dostępne informacje wśród służb pomocowych,
- udać się do miejsca zamieszkania klienta, w celu zapewnienia podstawowego bezpieczeństwa i powstrzymania destrukcyjnych rozwiązań
- diagnozować problem klienta oraz wyjaśnić przyczyny i istoty kryzysu,
- ustalić oczekiwania i wstępny plan działań oraz zawrzeć z klientem zobowiązanie do jego wspólnej realizacji,
- wyznaczyć termin kolejnego spotkania.

(akta kontroli str. 224-255)

W przyjętych procedurach postępowania zapisano, że wszelkie podejmowane przez członków ZIK czynności mają służyć w pierwszej kolejności zabezpieczeniu życia i zdrowia osób zagrożonych.

(akta kontroli str. 231, 234, 240, 241)

5) Zarządzeniem Dyrektora Nr 21/2009 z 31 grudnia 2009 r. zostały ustalone wzory dokumentacji prowadzonej w SOW, stanowiące załączniki do zarządzenia, tj.: decyzje przyjęcia do SOW, karta przewodnia przyjętej osoby dorosłej, karta przewodnia przyjętego dziecka, protokół przekazania pokoju, protokół zdania pokoju, oświadczenie o otrzymaniu kluczy, karta pracy z klientem, karta urlopową oraz karta monitoringu osoby opuszczającej SOW.

(akta kontroli str. 710-721)

6) W objętym badaniem I półroczu 2020 r. ze schronienia w SOW skorzystało sześć osób – dwóch dorosłych i czworo dzieci. Z kolei w I półroczu 2019 r. i 2018 r., z tej formy pomocy skorzystały odpowiednio: 20 i 23 osoby. Ze wsparcia za pośrednictwem telefonu interwencyjnego skorzystało w I połowie 2020 r. 28 osób, w I połowie 2019 r. - 24, a w I połowie 2018 r. – 18.

(akta kontroli 292, 824-825)

3. Zatrudnienie członków ZIK.

a) W latach objętych kontrolą zarówno w OIK jak i w SOW zadania wykonywało pięciu psychologów zatrudnionych w PCPR, specjalizujących się w tzw. „pierwszym kontakcie”, którzy w ramach pełnionych dyżurów obsługiwali telefon interwencyjny. Osoby te posiadały wykształcenie wyższe magisterskie na kierunku psychologia oraz ukończyły kursy dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie, kryzysu i interwencji kryzysowych oraz mediacji.

(akta kontroli str. 724-727)

b) W latach 2018-2020 (I półrocze) w OIK oraz SOW zadania wykonywało łącznie 15 specjalistów (pięciu ww. psychologów, trzech pracowników socjalnych, pięciu pedagogów, jeden terapeuta oraz kierownik ZIK²⁴). Wszyscy specjaliści byli zatrudnieni w Centrum na podstawie umowy o pracę, w wymiarze pełnego etatu. Psychologowie zatrudnieni byli w dni powszednie, w godzinach pracy OIK, tj. w godzinach od 7:00 do 15:00. W razie potrzeby, w ramach pełnionego dyżuru uczestniczyli w interwencjach podejmowanych przez inne służby. Miało to na celu zapewnienie natychmiastowego poradnictwa psychologicznego przez całą dobę, a osoby potrzebujące otrzymywały pomoc bezzwłocznie.

(akta kontroli str. 230-233)

c) Porady prawne potrzebującym były udzielane w OIK i SOW przez prawników zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych,. Pracownicy OIK zgłaszali prawnikom potrzebę udzielenia porady prawnej, a Ci udawali się do miejsca przebywania potrzebującej osoby. Od 2019 r. potrzebujący mogli korzystać również z pomocy prawnej udzielanej w Punkcie Lokalnym Ośrodka Pomocy Pokrzywdzonym Przepęstwem²⁵. W okresie objętym kontrolą na wynagrodzenie prawnika świadczącego pomoc klientom ośrodka wydatkowano ogółem 39 237 zł²⁶.

(akta kontroli str. 765-772)

Specjaliści udzielający porad prawnych nie mieli wyznaczonych dni i godzin pracy. Dyrektor wyjaśnił, że dostępność poradnictwa prawnego i godziny ich dyżurowania uzależnione były wyłącznie od zapotrzebowania klientów korzystających z pomocy ZIK. W przypadku porad udzielanych w Punkcie Lokalnym Ośrodka Pomocy Pokrzywdzonym Przepęstwem, klienci mogli uzyskać pomoc prawną w czasie dyżurów pełnionych we wtorek i czwartek w godzinach 15.30-19.30. Udzielana pomoc prawna miała charakter porad prawnych oraz wsparcia przy pisaniu pism i wniosków.

(akta kontroli str. 765)

d) Pracownik socjalny był zatrudniony w dni powszednie, w ww. godzinach pracy OIK. Kierownik ZIK wskazał, że w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej pracownik ten, po powiadomieniu Kierownika OIK podejmował czynności

²⁴ Posiadający specjalizację z zakresu: psychologii, pedagogiki, socjologii oraz uprawnienia mediatora i negocjatora.

²⁵ Jedna z ośmiu placówek prowadzonych przez Okręgowy Ośrodek Pomocy Pokrzywdzonym Przepęstwem w Kaliszu, utworzona w ramach współpracy z Ministerstwem Sprawiedliwości, współfinansowana ze środków Funduszu Sprawiedliwości.

²⁶ Kwotę wynagrodzenia ustalono na podstawie wydruków kont 201-000-00000-0000-48 za lata 2018 i 2019 (do końca miesiąca kwietnia) oraz 201-000-00000-0000-87 za okres od maja 2019 r. do 30 czerwca 2020 r. Wynagrodzenie prawnika w poszczególnych latach wynosiło 16 236 zł w 2018 roku, 16 236 w 2019 roku oraz 6 765 w 2020 r.

bezwzględnie, również po godzinach pracy lub w dni ustawowo wolne od pracy²⁷. W SOW pełniono całodobowe dyżury.

(akta kontroli str. 761)

e) Z sześcioma specjalistami, spośród 15 zatrudnionych w PCPR w latach 2017-2020 (I półrocze), zostały rozwiązane umowy o pracę, z tego jedna w 2017 r., dwie w 2018 r., dwie w 2019 r. oraz jedna w I półroczu 2020. Nastąpiło to: w trzech przypadkach - w wyniku złożenia oświadczeń o rozwiązaniu umowy przez jedną ze stron (z zachowaniem okresu wypowiedzenia), w dwóch przypadkach - w związku z upływem okresu, na jaki umowy zostały zawarte oraz w jednym przypadku na mocy porozumienia stron. W ocenie Dyrektora, zbyt niskie wynagrodzenie kadry skutkowało tym, że po podniesieniu kwalifikacji oraz zdobyciu wiedzy i doświadczenia, pracownicy OIK rezygnowali z pracy na rzecz lepiej wynagradzanych stanowisk.

(akta kontroli str. 724-727, 827)

f) W okresie objętym kontrolą w OIK i SOW zapewniono dostęp do wszystkich specjalistów, a prowadzone nabory miały na celu uzupełnienie bieżących luk kadrowych.

g) W latach 2018-2020 (I półrocze) specjaliści z ZIK wzięli udział w 20 szkoleniach²⁸, obejmujących 608 godzin dydaktycznych. Ponadto, brali udział w cyklicznych spotkaniach superwizyjnych, odbywających się każdego miesiąca w SOW (aktualnie, w trakcie pandemii COVID-19, mających postać wideokonferencji poprzez platformę multimedialną). W 2019 r. kadra ZIK uczestniczyła w konsultacyjnej superwizji grupowej w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla pracowników wielkopolskich ośrodków interwencji kryzysowej. Certyfikat superwizora posiada od 2016 roku Kierownik OIK.

(akta kontroli 762-764, 830)

4. Finansowanie działalności OIK i SOW.

a) Ze sprawozdań Rb-28S z wykonania planu wydatków budżetowych powiatu krotoszyńskiego w latach 2018 – 2020 (I półrocze) wynikało, że na działania związane z funkcjonowaniem interwencji kryzysowej (rozdział 85220) wydatkowano 305 909 zł w 2018 r., 308 917 zł w 2019 r. oraz 158 200 zł w I półroczu 2020 r. W okresie tym powiat na zapewnienie interwencji kryzysowej wydatkował łącznie 773 026 zł, co stanowiło 2,42%²⁹ ogólnej kwoty wydatków na opiekę społeczną³⁰.

(akta kontroli str. 484-485, 495, 520, 530, 553-554, 564)

b) W latach objętych kontrolą od podopiecznych OIK i SOW nie pobierano opłat za udzieloną pomoc lub korzystanie z miejsc całodobowego schronienia.

²⁷ W objętej badaniem dokumentacji osób korzystających z pomocy SOW znajdowały się protokoły przyjęcia do SOW, które miały miejsce w dniach ustawowo wolnych od pracy oraz po godzinach pracy OIK, sporządzone przez pracowników socjalnych ZIK.

²⁸ „Terapia skoncentrowana na rozwiązaniach. Kurs Podstawowy”, „Alienacja rodzicielska i granice interwencji mediatora rodzinnego”, „Wprowadzenie do mediacji transformatywnej”, „Mediacja rodzinna w sytuacji przemocy w rodzinie”, „Działamy razem na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom”, „Szkolenie w zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie”, „Specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej”, „Mediacja rodzinna w sytuacji przemocy w rodzinie”, „Zastosowanie dialogu motywującego w pracy z osobami doświadczającymi i stosującymi przemoc”, „Mediacje rodzinne”, „Jak pogłaskać Kolczastego jeża – psychoterapia dzieci i młodzieży z objawami psychosomatycznymi”, „Terapia dzieci krzywdzonych i wykorzystywanych seksualnie”, „Terapia akceptacji i zaangażowania”.

²⁹ Procentowa wysokość wykonanych wydatków w rozdziale 85220 do wysokości wydatków wykonanych w dziale 852 wynosiła 2,56% w 2018 roku, 2,34% w 2019 roku oraz 2,34% w roku 2020.

³⁰ Wydatki wykonane w ramach rozdziału 852 w poszczególnych latach wynosiły 11 951 026 zł w 2018 roku, 13 216 500 zł w 2019 roku oraz 6 767 333 zł w 2020 roku (do 30 czerwca).

(akta kontroli str. 258)

c) Z wyjaśnień Dyrektora wynikało, że środki, którymi dysponuje OIK i SOW nie są wystarczające do zapewnienia stabilnego i bezpiecznego funkcjonowania. Jednocześnie podkreślił on, że ograniczone środki nie spowodowały braku realizacji zaplanowanych działań lub nieudzielenia pomocy osobom potrzebującym.

(akta kontroli str. 827)

5. Nadzór nad działalnością jednostki.

Na podstawie zapisów w książce kontroli ustalono, że w latach 2018-2020 (do 13 listopada) organy do tego uprawnione nie przeprowadziły kontroli dotyczących wywiązywania się z zadań ustawowych w zakresie interwencji kryzysowej. Z zapisów w książce skarg i zażaleń wynikało, że w okresie tym do PCPR nie wpłynęły skargi na działalność OIK i SOW oraz na pracę poszczególnych specjalistów.

(akta kontroli str. 708)

6. Upowszechnianie i popularyzowanie wiedzy na temat kryzysu i interwencji kryzysowej.

W latach 2018 – 2020 (do 13 listopada) pracownicy Ośrodka popularyzowali i upowszechniali wiedzę na temat interwencji kryzysowej i kryzysu, poprzez organizację: spotkań informacyjnych dla młodzieży w szkołach, warsztatów i zajęć terapeutycznych. Informacje o interwencji kryzysowej zamieszczone zostały na stronie internetowej PCPR. Ulotki oraz biuletyny informacyjne przekazane zostały do wszystkich ośrodków pomocy społecznej oraz placówek oświatowych na terenie powiatu krotoszyńskiego.

(akta kontroli str. 804-822)

Trzy gminy, spośród sześciu leżących na terenie powiatu krotoszyńskiego, zamieściły na swoich stronach internetowych informację na temat OIK i możliwości uzyskania pomocy w sytuacji kryzysowej³¹.

(akta kontroli str. 585)

Zadania dotyczące upowszechniania i popularyzowania wiedzy na temat interwencji kryzysowej nie zostały uregulowane w statucie oraz regulaminie organizacyjnym PCPR. W Programie, wskazano m.in. potrzebę opracowań i realizacji programów służących działaniom profilaktycznym, mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci pochodzących z rodzin zagrożonych przemocą. W latach 2018-2019, we współpracy z lokalną poradnią psychologiczno-pedagogiczną zrealizowano zajęcia „Szkoła dla Rodziców i Opiekunów” oraz spotkania o charakterze psychoedukacyjnym, informacyjnym i szkoleniowym w zakresie przeciwdziałania przemocy. W ww. latach zorganizowano też, w formie warsztatów i prelekcji, odpowiednio: 26 i 32 spotkania adresowane do uczniów przedszkoli, szkół oraz rodziców i nauczycieli. Działania profilaktyczne w zakresie przemocy i kryzysu prowadzone były również w formie warsztatów dla funkcjonariuszy Policji, pracowników OPS-ów, kuratorów sądowych i asystentów rodziny. W powiecie krotoszyńskim w 2015 r. zrealizowano również projekt badawczy dotyczący problematyki przemocy, w którym udział wzięło 850 osób, a wnioski z niego płynące wykorzystywano w działaniach podejmowanych w okresie objętym kontrolą.

(akta kontroli str. 64-82, 187-199, 209-223)

---

³¹ Kobylin, Koźmin i Krotoszyn.

7. Warunki lokalowe w OIK i SOW.

W wyniku przeprowadzonych oględzin budynków OIK i SOW³² oraz analizy dostępnej dokumentacji ustalono, że:

1) OIK zlokalizowany jest w Krotoszynie, w odległości 200 metrów od drogi krajowej nr 36. W pobliżu znajduje się Szkoła Podstawowa nr 8 im. Marii Skłodowskiej-Curie oraz budynek Żłobka i Przedszkola w Krotoszynie. Do Ośrodka można dojechać samochodem (miejsca parkingowe w pobliżu OIK) oraz komunikacją miejską.³³ Budynek jest czytelnie oznakowany.

SOW, z którego korzystają również klienci OIK usytuowany jest w miejscowości Zduny, w budynku, w którym znajduje się Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych. Do SOW prowadzi osobne wejście.

(akta kontroli str. 566-568)

2) Budynki wykorzystywane przez OIK i SOW są własnością Gminy Krotoszyn, która bezpłatnie udostępnia je na ich potrzeby, na podstawie uprzednio zawartych umów użyczenia. Budynek, w którym znajduje się OIK posiada podjazd dla osób niepełnosprawnych, natomiast budynek SOW nie ma podjazdu ani windy umożliwiającej osobom na wózku inwalidzkim samodzielne dostanie się do obiektu. W żadnym z tych budynków toalety nie zostały przystosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową, przy czym w budynku OIK jest to niemożliwe z uwagi na m.in. ograniczoną powierzchnię tych pomieszczeń. Natomiast szerokość ciągów komunikacyjnych oraz wejść do pokoi w obu ww. budynkach umożliwia poruszanie się osobom na wózku inwalidzkim.

W okresie objętym kontrolą w SOW w ramach interwencji kryzysowej przybywały cztery osoby z niepełnosprawnością ruchową, którym według wyjaśnień Kierownika OIK, udzielano niezbędnej pomocy przy codziennym funkcjonowaniu. Wskazał on, że ze względu na to, iż Powiat Krotoszyński nie jest właścicielem użytkowanego przez SOW budynku oraz związany z tym faktem brak możliwości zlikwidowania istniejących w obiekcie barier architektonicznych, osoby te miały zapewniony tzw. dostęp alternatywny, polegający na tym, że dyżurujący pracownicy dostarczali żywność oraz inne środki i przedmioty służące do zaspokojenia potrzeb egzystencjalnych bezpośrednio na poziom zamieszkiwany i użytkowany przez ww. osoby niepełnosprawne. Ponadto, w sytuacji wychodzenia tych klientów poza teren SOW, pracownicy dyżurujący każdorazowo pomagali im w przemieszczaniu się, zarówno podczas opuszczania SOW jak i powrotu do niego.

(akta kontroli str. 566-570, 572, 903-907)

Dostrzegając ww. uwarunkowania prawne i techniczne NIK wskazuje, że w świetle treści art. 70 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami³⁴, zapewnienie tym osobom alternatywnego dostępu w rozumieniu art. 7 tej ustawy³⁵ do m.in. dostępności architektonicznej, o której mowa w jej art. 6 pkt 1, tylko do 20 września 2021 r. może być traktowane jako rozwiązanie równoważne.

---

³² W dniu 24 września 2020 r.

³³ Liniami autobusowymi nr J, K, 1, 2L, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10. Dane o liniach autobusowych kursujących w pobliżu OIK i SOW uzyskano ze strony internetowej <http://mzk.krotoszyn.pl/>

³⁴ Dz. U. z 2020 r. poz. 1062, weszła w życie co do zasady 20 września 2019 r.

³⁵ Polegającego w szczególności na: zapewnieniu osobie ze szczególnymi potrzebami wsparcia innej osoby lub wsparcia technicznego, w tym z wykorzystaniem nowoczesnych technologii lub wprowadzeniu takiej organizacji podmiotu publicznego, która umożliwi realizację potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, w niezbędnym zakresie dla tych osób.

Zarówno w budynku OIK jak i SOW znajdują się pokoje dla dzieci, a w ich pobliżu również place zabaw.

(akta kontroli 566,570-573)

3) W budynku OIK znajdują się trzy pomieszczenia do spotkań indywidualnych (w tym duża sala, służąca również do spotkań grupowych) gwarantujące poufność prowadzonych rozmów.

(akta kontroli str. 566, 571-573)

W budynku SOW spotkania indywidualne ze specjalistami z ZIK odbywają się w pomieszczeniu do tego przeznaczonym lub pokojach zajmowanych przez klientów. W obiekcie dostępne są dwie sale do spotkań grupowych.

(akta kontroli str. 566, 574-576)

4) SOW dysponuje 15 miejscami noclegowymi rozmieszczonymi w czterech pokojach. Pokój dla mężczyzn, znajduje się na innym piętrze budynku niż pokoje przeznaczone dla kobiet. Wszystkie pokoje posiadają dostęp do wydzielonych sanitariatów.

(akta kontroli str. 566-567)

5) Pralki przeznaczone dla klientów w SOW znajdują się w osobnym pomieszczeniu, w którym przewidziane jest również miejsce do suszenia wypranej odzieży.

(akta kontroli str. 567, 577)

6) W SOW znajduje się jadalnia i kuchnia wyposażona w lodówki i zamrażarki do przechowywania żywności.

(akta kontroli str. 566, 577-579),

7) Zarówno SOW jak i OIK wyposażone są w stanowiska komputerowe z dostępem do internetu, drukarek i kserokopiarek. OIK udostępnia stanowisko komputerowe z dostępem do internetu w godzinach swojego funkcjonowania (7:00-15:00), natomiast w SOW jest on dostępny w ciągu dnia w godzinach 6:00-22:00.

(akta kontroli str. 566, 579-580)

8) Pokoje zajmowane przez klientów w SOW wyposażone są w szafy zamykane na klucz, a korytarze i wejście są monitorowane. Drzwi otwierane są wyłącznie przez osobę pełniącą dyżur w SOW.

(akta kontroli str. 567)

9) W SOW znajdują się również magazyny odzieży i obuwia dla dzieci i dorosłych, a także środków czystości, artykułów biurowych i piśmienniczych oraz sprzętu sportowego i rekreacyjnego.

(akta kontroli str. 566, 580-584)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie sposób zaprojektowania systemu pomocy w ramach interwencji kryzysowej, który zapewniał wsparcie osobom potrzebującym.

W Strategii uwzględniono zagadnienia dotyczące interwencji kryzysowej, a działania z tym związane zostały określone w Programie. Organizacja pracy i wyposażenie OIK umożliwiały udzielanie natychmiastowej pomocy. Osobom w kryzysie

zapewniono także pomoc w formie całodobowego schronienia w SOW. Zatrudnienie specjalistów, a także środki na prowadzenie ww. placówek były wystarczające w stosunku do zakresu realizowanych zadań.

OBSZAR 2. Pomoc realizowana na rzecz osób i rodzin w ramach interwencji kryzysowej.

1. Formy i przyczyny pomocy osobom lub rodzinom w kryzysie.

a) Ze sprawozdań MRPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej wynikało, że w latach objętych kontrolą ze wsparcia OIK skorzystało 2 109 osób³⁶, a ze wsparcia w SOW – 262³⁷. Osobom, które w tym okresie skorzystały z pomocy interwencyjnej w OIK, w 843 przypadkach udzielono pomocy psychologicznej, a w 1 266 przypadkach³⁸ innych form pomocy (poradnictwo pedagogiczne, prawne, zawodowe, rodzinne oraz pomoc socjalna). Osobom korzystającym z pomocy oferowanej w SOW w 101 przypadkach³⁹ udzielono poradnictwa psychologicznego, a w 161 przypadkach⁴⁰ innych form pomocy (poradnictwo prawne, socjalne, udzielenie schronienia). Ponadto, w okresie objętym kontrolą, 63 osoby w OIK⁴¹ oraz 174 osoby w SOW⁴² uczestniczyły w zajęciach grupowych świadczonych na rzecz osób w kryzysie, tj. grupach wsparcia, warsztatach terapeutycznych, treningach (np. umiejętności społecznych, dla rodziców) oraz w programie korekcyjno-edukacyjnym dla sprawców przemocy. W okresie tym z interwencji telefonicznej skorzystało 111 osób⁴³.

(akta kontroli 285-289, 729-760)

b) Najczęstszą formą udzielonej pomocy było poradnictwo psychologiczne. Skorzystały z niej 843 osoby w OIK⁴⁴, którym udzielono 3 234⁴⁵ porady psychologiczne (47,2% ogólnej liczby przypadków udzielonej pomocy⁴⁶). Tymczasowego schronienia w SOW (do trzech miesięcy) w wyniku podjętych interwencji kryzysowych udzielono 71 osobom, a z pomocy socjalnej skorzystały 62 osoby.

(akta kontroli str. 285-286)

c) Główną przyczyną zgłoszenia osób i udzielenia im pomocy była: w 184 przypadkach przemoc domowa, co stanowiło 30,2% ogółu, w 69 przypadkach trudności wychowawcze (11,3% ogółu) oraz w 43 przypadkach kryzys związany z rozwodem albo rozstaniem z partnerem (7,1% ogółu). Najmniej osób skorzystało z pomocy z powodu: ciężkiej choroby (jeden przypadek), niespodziewanego wydarzenia losowego (jeden przypadek), bezdomności (jeden przypadek), utraty pracy albo przejścia na emeryturę (dwa przypadki) oraz mobbingu (trzy przypadki).

³⁶ Ilość osób korzystających z pomocy w poszczególnych latach wynosiła: 895 w 2018 roku, 863 w 2019 roku oraz 351 w roku 2020 (do 30 czerwca).

³⁷ Ilość osób korzystających z pomocy w poszczególnych latach wynosiła: 124 w 2018 roku, 123 w 2019 roku oraz 15 w roku 2020 (do 30 czerwca).

³⁸ W tym 563 osoby w 2018 roku, 518 w 2019 roku oraz 185 w roku 2020 (do 30 czerwca).

³⁹ W tym 46 osób w 2018 roku, 49 w 2019 roku oraz dziewięć w roku 2020 (do 30 czerwca).

⁴⁰ W tym 78 osób w 2018 roku, 74 w 2019 roku oraz dziewięć w roku 2020 (do 30 czerwca).

⁴¹ W tym 30 osób w 2018 roku, 23 w 2019 roku oraz 10 w roku 2020 (do 30 czerwca).

⁴² W tym 72 osoby w 2018 roku, 87 w 2019 roku oraz 15 w roku 2020 (do 30 czerwca).

⁴³ 35 osób w 2018 roku, 48 w 2019 roku oraz 28 w 2020 (do 30 czerwca).

⁴⁴ 35,55% osób, którzy otrzymali pomoc w kontrolowanym okresie.

⁴⁵ 1 414 porady w 2018 roku, 1 398 porad w 2019 roku oraz 422 porady w 2020 roku (do 30 czerwca).

⁴⁶ Łączna liczba przypadków udzielonej pomocy (w tym porad) wynosiła 6 845. W podziale na poszczególne lata objęte kontrolą ich liczba prezentowała się następująco: w 2018 roku 3 152, w 2019 roku 2 836 oraz w 2020 roku (do 30 czerwca) 857.

W okresie objętym kontrolą, powodem wystąpienia o pomoc nie była klęska spowodowana przez naturę lub człowieka.

(akta kontroli str. 291)

2. Pomoc interwencyjna świadczona osobom lub rodzinom w kryzysie.

Badanie sposobu wykonywania zadań w zakresie interwencji kryzysowej przeprowadzono na podstawie dokumentacji 30 osób lub rodzin (po 12 przypadków z lat 2018 i 2019 oraz sześć z I połowy 2020 r.), które w OIK lub w SOW:

- korzystały tylko z natychmiastowego wsparcia psychologicznego - cztery sprawy,
- korzystały z natychmiastowej pomocy psychologicznej oraz całodobowego schronienia przez okres do trzech miesięcy i w tym czasie korzystały też z innych form wsparcia (psychologiczne, prawne i socjalne) – 16 spraw,
- nie korzystały z całodobowego schronienia, lecz po uzyskaniu natychmiastowej pomocy psychologicznej korzystały z dalszej pomocy psychologicznej, poradnictwa prawnego, poradnictwa socjalnego - 10 spraw,

a pomocy tym osobom udzielali specjaliści z OIK.

W wyniku przeprowadzonego badania ustalono, co następuje:

– dominującym problemem, który był powodem zwrócenia się o pomoc była przemoc fizyczna i psychiczna, spowodowana nadużywaniem alkoholu lub środków psychoaktywnych. Wszystkie osoby, które zwróciły się po pomoc do OIK, zarówno telefonicznie jak i osobiście, otrzymały natychmiastową pomoc psychologiczną. Z zapisów w dokumentacji prowadzonej przez specjalistów Ośrodka wynikały: zaplanowane i przeprowadzone działania, opinie psychologiczne osób dorosłych oraz oceny psychologiczne dzieci, a także informacje o: współpracy klientów i realizacji przez nich zaplanowanych działań oraz wywiązywaniu się ze zobowiązań, realizacji zaplanowanych czynności dnia codziennego, monitoringu osób, które opuściły ośrodek.

(akta kontroli str. 293-424, 592-707)

– w 26 przypadkach udzielona pomoc miała charakter działań interdyscyplinarnych, a podejmowane działania były rozłożone na fachowców z różnych dziedzin (psycholog, pracownik socjalny, pedagog, prawnik) oraz prowadzone we współpracy z innymi instytucjami i służbami (policja, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, poradnie leczenia uzależnień, asystenci rodziny, miejsko-gminne ośrodki pomocy społecznej, placówki oświatowe). W pozostałych czterech przypadkach osoby zgłosiły się po pomoc do konkretnego specjalisty i podejmowanie działań interdyscyplinarnych nie było wymagane.

(akta kontroli str. 592-707)

– z prowadzonej dokumentacji oraz monitoringu osób, którym udzielono pomocy wynikało, że: w 17 przypadkach osoby korzystające ze wsparcia odzyskały równowagę psychiczną, usamodzielniały się i czują się bezpieczne; w ośmiu przypadkach zaplanowane działania nie zostały w pełni zrealizowane, a cztery osoby zrezygnowały ze świadczonej pomocy, decydując się na powrót do osoby (małżonka lub partnera życiowego) będącej czynnikiem wywołującym kryzys; w jednym przypadku zaplanowane działania trwają i widać pozytywny skutek w postaci złagodzenia psychologicznych skutków przemocy domowej oraz odbudowania pozytywnego wizerunku własnej osoby; dwie osoby przebywają na leczeniu odwykowym, a pobyt w ośrodku pomogli zorganizować pracownicy OIK;

w trzech przypadkach nie opracowano planu pomocy ze względu na krótki (kilkudniowy) pobyt potrzebny na przekazanie osoby pod opiekę rodziny lub innych służb (służby medyczne lub domy pomocy społecznej w gminach na terenie, których osoby zamieszkiwały); jedna osoba została dyscyplinarnie wydalona z ośrodka (z jednoczesnym powiadomieniem Policji) ze względu na fizyczne znęcanie się nad dziećmi, które z nią przebywały.

(akta kontroli 592-707)

– w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej⁴⁷, pracownicy podjęli działania według określonych procedur, przykładowo:

- Znak sprawy 244/2018.

Powodem zgłoszenia interwencji była przemoc fizyczna, psychiczna i ekonomiczna partnera w stosunku do osoby, która dokonała osobistego zgłoszenia problemu oraz poprosiła o udzielenie schronienia wraz z dzieckiem w SOW. Zgłoszenie nastąpiło 25 czerwca 2018 r. (dzień powszedni) o godzinie 15:30. Działanie interwencyjne zostały podjęte przez pracowników OIK w dniu przyjęcia, tj. została sporządzona Karta przewodnia osoby dorosłej oraz Karta przewodnia dziecka⁴⁸, klientce przekazano pokój, zapoznano z obowiązującym w SOW regulaminem, rozpoznano przemoc domową oraz sporządzono notatkę z przyjęcia, zawierającą informację o sytuacji materialnej, rodzinnej, diagnozie problemu oraz oczekiwanej pomocy. Udzielenie schronienia pozwoliło odseparować osobę od czynników wywołujących kryzys oraz zabezpieczyć życie i zdrowie jej oraz dziecka. Osoba objęta pomocą posiadała zatrudnienie oraz stały dochód. W momencie przyjęcia nie było potrzeby udzielenia jej pomocy medycznej, zapewniono natomiast dostęp do żywności, ubrań, obuwia oraz środków higieny osobistej. Psycholog OIK zapewnił natychmiastowe wsparcie psychologiczne, a pracownicy ZIK 3 lipca 2018 r. asystowali podczas pobytu w mieszkaniu w celu odebrania rzeczy osoby dorosłej i dziecka. Tego samego dnia klientka opuściła SOW i przeniosła się do domu rodziców. Ponieważ pobyt w ośrodku trwał dziewięć dni, nie były prowadzone działania monitorujące dalsze losy, nie sporządzono kontraktu ani planu pomocy, nie było również potrzeby zwracania się do innych służb i instytucji. Deklarowane oczekiwania klientki zostały przez pracowników OIK zaspokojone. Po opuszczeniu Ośrodka nie kontaktowała się ona z pracownikami OIK.

(akta kontroli 293 - 312)

- Znak sprawy 238/2018.

Powodem zgłoszenia interwencji była przemoc fizyczna i psychiczna partnera. Osoba wraz z dwójką dzieci została skierowana do SOW przez gminny ośrodek pomocy społecznej właściwy dla jednej z gmin powiatu krotoszyńskiego. Zgłoszenie nastąpiło 18 stycznia 2018 r. (dzień powszedni) o godzinie 17:00. Działanie interwencyjne zostały podjęte przez pracowników OIK w dniu przyjęcia. Sporządzono Karty przewodnie: osoby dorosłej oraz dzieci, przekazano pokój, zapoznano z obowiązującym w SOW regulaminem, rozpoznano przemoc domową oraz sporządzono notatkę z przyjęcia, zawierającą informację o sytuacji materialnej, rodzinnej, diagnozie problemu oraz oczekiwanej pomocy. Udzielenie schronienia pozwoliło odseparować rodzinę od czynników wywołujących kryzys oraz zabezpieczyć życie i zdrowie jej członków. Klientka nie posiadała zatrudnienia, źródłami utrzymania był zasiłek rodzinny, pielęgnacyjny oraz świadczenie „500+” na

⁴⁷ Podane działania opisano na podstawie sytuacji, w których ofiarom udzielono schronienia w SOW. W latach objętych kontrolą schronienia udzielono łącznie 105 osobom, w tym 53 dorosłym i 52 dzieciom. Ponadto, 111 osób skorzystało również z pomocy telefonicznej.

⁴⁸ Według wzorów ustalonych w zarządzeniu Dyrektora Nr 21/2009 z 31 grudnia 2009 r.

dwójkę dzieci. W momencie przyjęcia nie było potrzeby udzielenia osobie pomocy medycznej, zapewniono natomiast dostęp do żywności, ubrań, obuwia oraz środków higieny osobistej. Psycholog OIK zapewnił natychmiastowe wsparcie psychologiczne. Terapeuta SOW 5 lutego 2018 r. sporządził dla klientki Program wychodzenia z przemocy, który obejmował: rozpoznanie danego przypadku, stworzenie planu pomocy rodzinie, realizację zaplanowanych działań, określenie celu głównego oraz celów szczegółowych⁴⁹ oraz planowane efekty działań. Tego samego dnia podpisano kontrakt, na mocy którego klientka zobowiązała się do podejmowania działań w celu usamodzielnienia się, dbania o prawidłowy rozwój dzieci oraz spędzania z nimi wolnego czasu, współpracy z psychologiem oraz pracownikami Ośrodka. Realizacja ustalonego planu polegała na uczestnictwie w zajęciach mających na celu nauczenie budowania wizerunku własnej osoby, radzenia sobie ze stresem oraz nauki życia codziennego (treningi samoobsługi np. mycie się, czesanie, ubieranie, kosmetyczne i fryzjerskie), treningi kulinarne, zadania z zakresu reintegracji zawodowej, edukacja prawna (indywidualne zajęcia z prawnikiem), aktywne formy spędzania wolnego czasu. W trakcie pobytu w SOW jedno z dzieci uczęszczało do przedszkola w Zdunach, drugie pozostawało pod opieką klientki. Dzieci zostały objęte opieką poradni psychologiczno-pedagogicznej oraz obserwacją Terapeuty Ośrodka. Klientka w trakcie pobytu odbyła z dziećmi wizyty w przychodni lekarskiej, poradni logopedycznej oraz dentystycznej, a także współpracowała z innymi podmiotami (wszczęcie procedury „Niebieskiej karty” w Komendzie Powiatowej Policji w Krotoszynie; złożenie zawiadomienia o śledzeniu klientki przez partnera samochodem, pomimo braku uprawnień do kierowania pojazdem; skierowanie zapytań do właściwego miejskiego ośrodka pomocy społecznej oraz urzędu miejskiego o przydział lokalu socjalnego). W trakcie pobytu w SOW klientka zakupiła samochód, podpisała umowę o najem mieszkania w Krotoszynie i 27 sierpnia 2018 r. wraz z dziećmi opuściła SOW. Pobyt trwał siedem miesięcy i był przedłużany z uwagi na naukę pobieraną przez dziecko w przedszkolu oraz czas potrzebny na usamodzielnienie się. Z rozmów telefonicznych, prowadzonych przez specjalistów SOW po opuszczeniu go przez klientkę, wynikało, że jest zadowolona z wynajmowanego mieszkania, utrzymuje kontakt z ojcem dzieci, który w miarę możliwości czasowych odwiedza je, często jeździ z dziećmi do lekarzy, czuje się bezpieczna i odzyskała równowagę psychiczną i spokój. Notatka podsumowująca monitoring klientki została sporządzona 28 lutego 2019 r.

(akta kontroli str. 313 - 424)

Do 30 osób korzystających, w latach objętych kontrolą, z pomocy specjalistów Ośrodka i SOW skierowano anonimowe ankiety, których celem było sprawdzenie, na ile świadczona pomoc odpowiada oczekiwaniom i potrzebom osób (rodzin), które znalazły się w sytuacji kryzysowej. Na prośbę o wypełnienie tych ankiet, odpowiedziało 14 osób. Z przekazanych przez nich ankiet wynikało m.in., że:

- wśród 14 osób, które odpowiedziały na ankietę było 13 kobiet,
- sześć osób (40% ogółu) pozostawało w związku małżeńskim, trzy były samotne, trzy rozwiedzione, dwie określiły swój status jako inny, w ankietowanej grupie był jeden wdowiec,
- 13 osób posiadało dzieci (93% ogółu),

---

⁴⁹ Celem głównym było odbudowanie zdolności do prawidłowego pełnienia ról społecznych i reagowania za zanurzenia funkcji rodziny oraz pogłębienia kompetencji interpersonalnych. Cele szczegółowe określały m.in. rodzaje działań o charakterze terapeutycznym i psychoedukacyjnym zmierzające do złagodzenia psychologicznych skutków przemocy oraz działania o charakterze terapeutycznym zmierzające do polepszenia relacji rodzinnych.

- osoby, które zwróciły się o pomoc do OIK najczęściej dowiadywały się o tej formie pomocy od członków rodziny (cztery przypadki) oraz z innych źródeł, jak internet lub znajomi (cztery przypadki), wystąpił też jeden przypadek skierowania osoby przez pracownika z OPS,
- najczęstszą przyczyną zwrócenia się o pomoc były problemy rodzinne związane z agresją, przemocą, kłótniami, brakiem porozumienia z innymi członkami rodziny. Sytuacja ta dotyczyła 12 osób (86% ogółu). Najrzadszym powodem były problemy wynikające z przewlekłej choroby psychicznej (jeden przypadek) oraz z innej długotrwałej choroby (jeden przypadek)⁵⁰. Żadna osoba nie wskazała, jako przyczyny kryzysu, wykorzystywania w pracy za granicą oraz problemów związanych z pandemią koronawirusa,
- osiem osób oceniło uzyskaną pomoc, jako w pełni satysfakcjonującą i służącą rozwiązaniu ich problemów, pięć osób zadeklarowało, że częściowo ułatwiła ich sytuację życiową, jedna osoba wystawiła pozytywną ocenę opisową,
- dominującą formą udzielonej pomocy była pomoc psychologiczna udzielona w formie krótkoterminowej (pięć osób), dłuższej psychoterapii (dziewięć), oraz porad prawnych (siedem). Żadna osoba nie korzystała z pobytu w hostelu lub innym miejscu całodobowego zamieszkania,
- 11 osób zadeklarowało, że dzięki otrzymanej w Ośrodku lub SOW pomocy zdecydowanie lepiej radzą sobie z trudnymi sprawami życiowymi, dwie wskazały, że dzięki temu radzą sobie lepiej, a jedna nie potrafiła dokonać oceny,
- wszyscy wskazali, że w przypadku wystąpienia takiej potrzeby zdecydowanie, ponownie skorzystaliby z pomocy OIK lub SOW.

(akta kontroli str. 831-882, 902)

Zatrudnionym w PCPR dziewięciu specjalistom przekazano do wypełnienia anonimowe ankiety, dotyczące pomocy udzielanej osobom potrzebującym, warunków pracy w OIK i SOW oraz konieczności przeprowadzenia zmian systemowych w tym zakresie. Z przekazanych przez nich ankiet wynikało m.in., że za najpilniejszą potrzebę, ośmiu spośród dziewięciu ankietowanych wskazało zwiększenie nakładów finansowych na długoterminową terapię, a sześciu – konieczność zweryfikowania istniejących przepisów prawa i dostosowania ich do nowych potrzeb, a także konieczność prowadzenia systematycznej polityki informacyjnej na tematy związane z problemem kryzysu. Jedna osoba wskazała na potrzebę zintensyfikowania współpracy z innymi ośrodkami publicznymi i niepublicznymi oraz określenia jej zasad. Wszyscy specjaliści zwrócili uwagę na konieczność podniesienia wysokości zarobków.

(akta kontroli str. 881-901)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie pomoc realizowaną przez PCPR na rzecz osób i rodzin w ramach interwencji kryzysowej. Badanie dokumentacji 30 osób, które w latach 2018 – 2020 (I półrocze) korzystały ze wsparcia Centrum wykazało, że udzielona im pomoc interwencyjna była adekwatna do potrzeb. Rzetelnie rozpoznano problemy tych osób i zrealizowano zaplanowane działania interwencyjne. Wszystkim osobom zapewniono pomoc specjalistyczną,

⁵⁰ 14 ankietowanych wskazało łącznie 32 przyczyny zwrócenia się o pomoc.

a w szczególności natychmiastową pomoc psychologiczną. Monitorowano i analizowano skuteczność działań oferowanych osobom lub rodzinom będącym w stanie kryzysu.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Poznań, 27 listopad 2020 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler:
Jakub Łakomecki
Inspektor kontroli państwowej

Dyrektor:
z up. Grzegorz Malesiński
p.o. Wicedyrektor

.....
Podpis

.....
Podpis